

ВОЛЯ НАРОДАЎ УСІХ КРАІН — ЗАБЯСПЕЧЫЦЬ МІР ВАЎСІМ СВЕЦЕ

Прамова таварыша М. С. Хрушчоўа на мітынгу ў станицы Вешанскай Растоўскай вобласці 30 жніўня 1959 года

СТаница ВЕШАНСКАЯ, Растоўская вобласць, 30 жніўня. (ТАСС). Па святковым прыбраным, аддзяленым памаладзеўшай сёння стараа данскай станицы Вешанскай, Цэнтральнай плошчы, вуліцы станицы ўпрыгожаны чырвонымі сцягамі, лозунгамі, партрэтамі кіраўнікоў Камуністычнай партыі і Саветскага ўрада. Раніцай сюды прыбыў Першы сакратар ЦК КПСС, Старшыня Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчоў. Ён прыехаў у гэты час да выдатнага савецкага пісьменніка М. А. Шалахава на яго запрашэнне. Вестка аб прыезде таварыша М. С. Хрушчоўа хутка разнеслася па наваколных станицах, хутарах Верхняга Дона.

Калі паблізу станицы прылятаў самалёт, з якім прыбыў Мікіта Сяргеевіч разам з жанкай і дачкой, на аэрадроме сабралася многа народа. Для самалёта дарогі гасцей сустракалі М. А. Шалахаў са сваёй сям'ёй, сакратары Растоўскага абкома партыі Н. В. Кісёл, С. Т. Пузыкаў, П. І. Шалчукоў, старшыня Растоўскага аблвыканкома А. В. Басаў, сакратар Сталінградскага абкома партыі І. К. Жагалін, шматлікія прадстаўнікі працоўных суседніх раёнаў Растоўскай і дэлегацыі працоўных Сталінградскай і Варонежскай абласцей.

На аэрадроме Мікіта Сяргеевіч па стараданым звычай паднеслі хлеб-соль дакзак Я. П. Пігароў, які працуе брыгадзірам трактарнага атрада Вешанскага лясгаса, і дзяржа калгаса «Шлях да камунізма» М. Г. Кузьніова.

— Са шчаслівым прыбыццём Вас, дарогі Мікіта Сяргеевіч, на нашу данскую зямлю, — сказаў Пігароў. — Прыміце хлеб-соль ад данскіх казакоў і казачкаў.

Пісьмеры паднеслі М. С. Хрушчоўу і яго сям'і букеты кветак. Станица ВЕШАНСКАЯ, Растоўская вобласць, 30 жніўня. (ТАСС). Сардэчна сустракаюць Мікіту Сяргеевіча Хрушчоўа данскія казакі. Неўзабаве пачаўся прыезд у станицу Вешанскую М. С. Хрушчоўа і М. А. Шалахаў з іх сям'ямі зрабілі прыгукну на Доне на кацеры. Мікіта Александравіч абзавёў сваіх гасцей з малаўлівымі месцамі паўнаводнага Дона. На абразе Мікіту Сяргеевіча сустраў велізарны натоўп народа, які гарача вітаў цэнтральнага гасця.

Пазней на цэнтральнай плошчы станицы адбыўся шматлюдны мітынг. Цёпла сустраць прысутнымі, з прамой, якая недарэзва перапынілася гарачымі апладысмантамі, выступіў таварыш М. С. Хрушчоў.

Дарогі таварышы, сябры! Мы сустракаем з вамі сёння ў станицы Вешанскай, куды я прыбыў па запрашэнні вашага земляка — майго вялікага сябра, выдатнага савецкага пісьменніка Міхаіла Александравіча Шалахава. (Бурныя апладысменты). Выкарыстаўшы яго запрашэнне, я вырашыў заглянуць у вашу станицу па дарозе з Крыма, дзе праводзіў свой вольшук. Хочацца гарача падзякаваць Міхаілу Александравічу за гэтыя запрашэнне, а вам за сардэчную сустрэчу. (Бурныя апладысменты). Я вельмі рад, што прыехаў да вас, што маю магчымасць бліжэй пазнаёміцца з вашым жыццём і пагутарыць з вамі (Апладысменты).

Савецкая краіна паспяхова вырашае задачы сямігодкі

Вы, таварышы, ведаеце не толькі з друку, але і па ўласнаму вопыту, што ўнутранае становішча ў нашай краіне добрае, што народ з кожным днём дабіваецца ўсё новых поспехаў, ушэдняе ідзе наперад.

Пасля XXI з'езду партыі і чэрвеньскага Пленума ЦК праводзіцца вялікая работа па ажыццяўленню сямігоднага з'яду, разгарнуўся шырокі народны рух у гарадах і сёлах краіны за дасягненне выканання сямігодкі. Паспяхова выконваюцца і перавыконваюцца заданні сямігоднага з'яду. Плян прамысловай вытворчасці за першыя сем месяцаў 1959 года выканан на сто пяць працэнтаў. Выпуск прамысловай прадукцыі павялічыўся ў параўнанні з адпаведным перыядам мінулага года на 12 працэнтаў. Аб'ём капітальных укладанняў зрос на 10 працэнтаў. Пры гэтым будаўніча-мантанжныя работы ў чорнай і каларавой металургіі ўзраслі на 21 працэнт, у нафтавай і газавай прамысловасці — на 26 працэнтаў, у хімічнай прамысловасці — на 74 працэнта, у машынабудаванні — на 23 працэнта, у лёгкай і харчовай прамысловасці — на 38 працэнтаў. Жылёвыя плошчы ўведзены на 16 працэнтаў больш, чым за 7 месяцаў мінулага года. Прадукцыя сямігодкі ў прамысловасці ўзрасла на 8 працэнтаў і ў будаўніцтве — на 9 працэнтаў. Перавыканана заданне па зніжэнню сабекошту прамысловай прадукцыі.

Гэта таварышы, аб тым, што народ Савецкага Саюза правільна зорку зямлі рашэнне XXI з'езду і прыкладаючы ўсе намаганні, каб ажыццявіць іх, таму што з выкананнем гэтых рашэнняў звязаны далейшы рост магчымасці нашай Радзімы, уздым жыццёвага ўзроўня народа, яго культуры і дабрабыту.

Распрацаваны ў рашэннях XXI з'езду і чэрвеньскага Пленума ЦК мерапрыемствы ў галіне тэхнічнага прагрэсу настольна ажыццяўляюцца і даюць добрыя вынікі. Наш гераічны рабочы клас, выдатныя кадры навукова-тэхнічнай інтэлігенцыі поўна рапунска дасягнулі выканання выдатнага сямігоднага з'яду, які з'яўляецца важным этапам у мірным спаборніцтве паміж сацыялізмам і капіталізмам, у вырашэнні нашай галоўнай эканамічнай задачы — дагнаць і перагнаць Злучаныя Штаты Амерыкі і іншыя найбольш развітыя капіталістычныя краіны па вытворчасці прадукцыі на душу насельніцтва.

Прадвінута сельскай гаспадаркі, як і ўвесь наш народ, добра пачалі сямігодку. Перавыканан план сабыя яравых культур. Усяго па краіне пасеяна каля 140 мільянаў гектараў яравых, у тым ліку кукурузы 22 мільяны гектараў. Агульная пасевная плошча ўсіх сельскагаспадарчых культур (зямных і яравых) пад ураджаі 1959 года складала 196 мільянаў гектараў і амаль на 40 мільянаў гектараў перавышае пасевныя плошчы пад ураджаі 1953 года.

Паспяхова развіваецца грамадская жыллагабудова. Нагадоўе будынак гатай жыллы ў калгасах і саўгасах на 1 жніўня ўзрасла ў параўнанні з мінулым годам на 16 працэнтаў, у тым ліку кароў на 10 працэнтаў.

На 20 жніўня закуплена больш, чым за адпаведны перыяд мінулага года: мяса — на 61 працэнт, малака — на 16 працэнтаў, яек — на 29 працэнтаў і воўны — на 16 працэнтаў. А ў параўнанні з адпаведным перыядам 1953 года мяса закуплена больш у 3 разы, малака — у 2,3 раза, воўны — у 1,9 раза і яек — у 2,1 раз.

Цяпер у разгаре ўборка збожжавых і падрыхтоўка да ўборкі тэхнічных культур. Ураджаі збожжавых у асобных раёнах крыху ніжэйшыя, чым у мінулым годзе, у выніку засушлівасці, якая мела месца ў некаторых зонах краіны. Калгасы і саўгасы Украіны, напрыклад, выканалі план продажу збожжа дзяржаве на гэтай рэспубліцы, тэму менш, чым у мінулым годзе, тама заха. Ваша Растоўская вобласць значна скарачае закупкі збожжа ў параўнанні з мінулым годам у выніку засушлівасці. Менш, чым у мінулым годзе, сабраві збожжа калгасы і саўгасы Сталінградскага краю, а таксама Сталінградскай і Саратаўскай абласцей. У раёнах гэтай зоны мала сёлета заха.

У іншых краях і абласцях краіны ўраджаі такія ж, або нават лепшыя, чым у мінулым годзе. Калгасы і саўгасы Казахстана збіраюць добры ўраджаі. Іны ўзялі абавязанне прадаць дзяржаве такую ж колькасць збожжа, як і ў мінулым годзе, а магчыма нават і крыху больш. У раёнах Сібіры таксама добрае становішча, і, відаць, яны таксама прададуць збожжа дзяржаве не менш, а магчыма нават больш, чым у мінулым годзе.

Наглядзячы на засушлівасць, крывядаўла будзе забяспечана кармавымі лепш, чым у 1958 годзе. Гэта глумачыцца тым, што ў сёлетнім годзе былі рэзка павялічаны пасевы кукурузы, а кукуруза нават у засушлівых раёнах даць значна большы ўраджаі, чым іншыя яравыя кармавыя культуры, такія, напрыклад, як ачымень і авес.

Усе вобласці, краі і рэспублікі абносяць выкананне не толькі дзяржаўнага плана па вытворчасці прадукцыі жыллагабудовы, але і свае, значныя больш высокія абавязанні, якія яны прынялі на першы год сямігодкі.

Навельнічане вытворчасці мяса, масла і малака дабратворна адбываецца на паліпашыні забеспячэння насельніцтва гэтымі прадуктамі. Гэта адбываецца і ў магазінах, і на базарах гарадоў і прамысловых цэнтраў. У гэтым годзе больш і ў лепшым асартыменце забяспечваецца продаж прадуктаў харчавання, чым у іншыя мінулыя гады, хоць нам яшчэ трэба будзе намаля папрацаваць, каб поўнасна задаволіць патрабаванні насельніцтва ў мясе і некаторых іншых прадуктах.

Культура земляробства за апошні час павысілася ва ўсёй краіне, у тым ліку і ў нашай Растоўскай вобласці. Калгасы і саўгасы нашай вобласці маюць поўныя поспехі. Але калі гаварыць, прытрымліваючыся рускай прымаўкі «хлеб-соль еш, а праду рож», то, дарогі таварышы, казаць даным, да вас можна было б прадыць і некаторыя прэзэнці.

Вам трэба яшчэ значна ўзнімаць культуру земляробства. Гэта асабліва неабходна таксама і таму, што ў нашай зоне засуха з'яўляецца не такім ужэ радкім гасцем. Пера-

адольваць уплыў засухі можна толькі дзякуючы высокай агратэхнічнай культуры. Для гэтага патрабуюцца паліпашное насенняводства, правядзенне сабы ў лепшыя тэрміны, догляд пасеваў, шырокае ўкараненне кукурузы ў яравых пасевах, спецыяльная ўборка ўраджаю і добрая апрацоўка глебы з тым, каб захаваць выгнаць. Найпершая задача ў вашых умовах — барацьба за захаванне вільгаці, барацьба супраць засушлівасці паў.

Лічыў бы неабходным таксама сказаць, дарогі казакі, аб тым, што ў вас усё-такі малавата садоў. Вядома, вы любіце і яблыкі і вінаград, я ўжо не буду гаварыць наконт віна вінаграднага, але садоў у вас яшчэ мала. Да хлеба, да мяса і масла пажадана мець больш фруктаў і ві-

Прыклад натхнёнага служэння справе камунізма

У агульнанароднай барацьбе за будаўніцтва камунізма вялікую і важную ролю адыгрывае савецкая народная інтэлігенцыя і такі яе атрад, як савецкі пісьменнік. Сваймі лепшымі творами нашы пісьменнікі садзейнічаюць умацаванню адзінства народа, дапамагаюць выхоўваць савецкіх людзей у духу камунізма. Ярым прыкладам гэтага служыць творчасць нашага вялікага савецкага пісьменніка Міхаіла Александравіча Шалахава. (Бурныя апладысменты).

Міхаіла Александравіча шырока ведаюць як у нашай краіне, так і за яе межамі. Яго таленавіты творы абышлі ўвесь свет, выдаюцца і чытаюцца па ўсім канцах зямнога шара. Кнігі Шалахава толькі ў Саўецкім Саюзе выданы амаль трыццацімільённым тыражом на шасцідзесяці мовах. У нас цяпер ужо цяжка знайсці такую сям'ю, дзе не было б твораў Шалахава, якія з любоўю і хваляваннем перачытаюцца, абмяркоўваюцца — дастаўляюць людзям радасць.

Наша партыя і ўвесь савецкі народ высока цэнюць Міхаіла Александравіча Шалахава, які выдатнага мастацка слова, які прывесціў свой маймы талент служэнню вялікай справе ладубовы камунізма. (Працяглыя апладысменты).

У сваіх творах Міхаіла Александравіча апавядае аб важнейшых, рашучых этапах гісторыі савецкага грамадства. Ён узняў і эпоху грамадзянскай вайны, і рэвалюцыйны пераворот у жыцці ўсёй ў гады калектывізацыі, і гераічны подзвіг народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Творы Шалахава дапамагаюць людзям знайсці зразумець гістарычнае значэнне вялікіх подзвігаў, здзейшаных нашым народам пад кіраўніцтвам свайго роднай Камуністычнай партыі.

Гамбока партыйная і народная творчасць Шалахава з вялікай перакананнасцю паказвае, што шлях, пройдзены нашай краінай, быў цяжкім, складаным, але адзіна правільным шляхам да шчаслівага жыцця для ўсяго народа. (Бурныя апладысменты).

Па гэтым ланісім шляху ява і вядзе наш народ Камуністычнай партыі. І ў творах Міхаіла Шалахава мы сустракаем выдатны камуністычны вакалю і арганізатару, які жыў адным жыццём з народам. Шалахаў, як ніхто іншы, уме паказваць ролю Камуністычнай партыі, якая ўзяла народ на барацьбу за ладубову новага жыцця і выхаванне новага чалавека. Ён глыбока раскрывае працэс фарміравання, росту чалавека, які пераходзіць ў сацыялістычны перахадзіць. Творчасць Шалахава глыбока гуманная, прасякута сардэчнай любоўю да чалавека-прадзіка. Гэта гуманізм рэвалюцыйны, сацыялістычны, які выходзіць з таго, што цяпер народ заваўваецца ў барацьбе з яго ворагамі. У час вайны Шалахаў напісаў апавяданне «Навука навіанісці», у якім вельмі цікава раскрывае гэтую ідэю сацыялістычнага гуманізму, паказваючы, што нельга перамагчы ворага, не навукушымы неавідзець яго ўсім і сіламі душы.

Уся творчасць Шалахава адлюстроўвае інтарэсы працоўных, якія ствараюць матэрыяльны і духоўны дабрабыт і каштоўнасці на зямлі. З неабходнасці праўдзіва адлюстроўвае жыццё народа, а будзе прыстаўвацца да чалавека-прадзіка напісана яго выдатныя кнігі. Іны накіраваны супраць тых, хто хоча пераахадзіць мірнай стваральнай працы і штурхнуць народы ў бездань новых бедстваў.

Успомніце апавяданне «Лес чалавек». Гэтае апавяданне пра лес Андрэя Саклава з'яўляецца не толькі гэрым выкрывіцём тых, хто выклікаў жахі другой сусветнай вайны, але і страсным пратэстам супраць тых, хто сёння прысябае разважць новую вайну, якая пагражае народам яшчэ большымі жахамі і пакутамі.

Вядома значэнне творчасці Шалахава ў тым, што ён з вялікай сілай, яркасцю і душэўнай пранікнёнасцю стварыў вобразы людзей працы, паказаў складаны і багаты духоўны свет простага чалавека.

Надаўна на краіме мы з вамі маем багаты паліпашыні наш вобразы гераю «Шага Дона» і выдатнага апавядання «Лес чалавек». Герой Шалахава паўстае перад нами

як жывы, блізка людзі. Мы бачым іх, ведаем іх характары і прывычкі, мы радуемся іх поспехам, нам прыклад, калі яны памыляюцца. Пісьменнік здолее глыбока і пранікнёна паказаць духоўны пабуджэнні, перадаць унутраны свет сваіх гераю.

Наша партыя заўсёды ўдзяляла і ўдзяляе вялікую ўвагу развіццю літаратуры і мастацтва, разглядае пісьменніка як свайго ачыўнага і вернага памочніка ў справе камуністычнага выхавання працоўных. Цяпер, калі мы ўступілі ў перыяд разгортвання будаўніцтва камунізма, гэтая роля мастацтва асабліва ўражэ. Мы будзем камунізм у імя чалавека, у імя яго шчасця. У камунізм людзі павіны прыйсці, вызваліўшыся ад прыватнаўласніцкіх прывычак, ад агізму, своекарысцінасці — ад усёго таго, што перашкаджае людзям жыць па-камуністычнаму. Для савецкай літаратуры важна не толькі адлюстроўваць справы і подзвігі людзей, але і паказваць ідэйныя вытокі гераізму, які нараджаецца ў барацьбе за перамогу камунізма.

За апошні час з друку шырока асветлена патрыятычны прыклад Валіяніны Гаганавай, якая перайшла ў адстаючую брыгаду з тым, каб узяць яе да ўзроўню перадавой. Што кіравала ёю, якія былі пабуджэнні-прычыны — яе высакорданнага чыньні? З пазіцыі старой уласніцы псіхалогі гэта зразумець не магчыма: маладая ж работніца лаяшліся ад прыватнаўласніцкіх прывычак, ад агізму, своекарысцінасці — ад усёго таго, што перашкаджае людзям жыць па-камуністычнаму. Для савецкай літаратуры важна не толькі адлюстроўваць справы і подзвігі людзей, але і паказваць ідэйныя вытокі гераізму, які нараджаецца ў барацьбе за перамогу камунізма.

На вечары пісьменнік Іван Шамякін цёпла і задушына расказаў аб дасягненнях румынскага народа, аб яго слаўных справах.

Паспяхова развіваецца румынская літаратура. Пісьменнікі Міхал Садаўлян, Тудор Аргезі, Чэзарэ Патрэску, Міхай Ўянок і іншыя, якія пачалі сваю творчую дзейнасць з даўняга аб'явіцця Румынскай Народнай Рэспублікі, пасля 23 жніўня былі ваганні лаяшліся раз з народам.

Разам з прадстаўнікамі старэйшага пакалення ў нашай румынскай літаратуры ёсць шмат маладых імён, якія добра вядомы не толькі ў сваёй краіне. Дакладчык называў такіх пісьменнікаў, як Пэтру Думітру і Штэў Папавіч. З іх творчасцю добра знаёмы савецкі чытач. У прыватнасці, цёпла быў сустраць раман Папавіча «Прага».

Вялікай папулярнасцю ў Румыніі, гаворыць далей дакладчык, ка-

ПРАЛЕТАРЫН УСІХ КРАІН. ЯДНАШЦЕЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР

№ 69 (1395) Серада, 2 верасня 1959 года Цана 40 кап.

На гасціннай зямлі

Мастацкі кіраўнік маладзёжнага ансамбля Румынскай Народнай Рэспублікі Марыя Канстанціна ў дзень прыезду ў нашу станицу сказаў: «Мы шчаслівыя, што прыехалі на гасцінную беларускую зямлю...» Гэта так. Працоўныя рэспублікі па-саброўску сардэчна сустраці прадстаўнікоў румынскага народа. І куды б ні прыехалі нашы гасці — у абласны цэнтр ці ў раён, у рабочы клуб ці ў студэнцкае аўдыторыю, — яны адчувалі, што знаходзяцца сярод чырных саброў.

А за гэтыя дні ямаля адбылося сустрэч з прадстаўнікамі румынскага мастацтва. Гоці з вялікай цікавасцю наведлі Акадэмію навуц БССР. Віцэ-прэзідэнт АН БССР К. Лукашоў, акадэмік І. Турбін, вучоныя А. Аўксенчыў і Н. Смольскі расказалі гасцям аб дасягненнях беларускіх вучоных за апошнія гады, аб навуковых праблемах, над якімі працуюць вучоныя нашай рэспублікі. Затым гоці наведлі Батанічны сад Акадэміі навуц, пазнаёміліся з цікавай і змястоўнай выстаўкай «30 год Акадэміі навуц Беларускай ССР».

Шмат паступіла запрашэнняў гасцям з Румыніі наведаць установы, прадпрыемствы, калгасы. Зразумела, усюды павінаць нельга. Нашы сабры пабывалі на Мінскім радыёзаваде, у студэнцкай Беларускай палітэхнічнай інстытута, у працоўных Бреста, наведлі дом адначыню друкарні імя Сталіна, які знаходзіцца ў малаўлівым парачанскіх месцах, сустрэліся з беларускімі пісьменнікамі, аглядалі гаспадарку калгаса імя Калініна Навіцкага раёна. Нашы гоці пікаваліся ўсім: і новымі тэлевізарамі «Беларусь-5», і развіццём гаспадаркі сельгасарцелей, і адпачынкам працоўных.

Група дзячоў культуры і мастацтва Румыніі наведла старажытнае Гродна. У знак румына-савецкай дружбы працоўныя горада наладзілі вечар. Яго адкрыў кароткім уступным словам старшыня Гродзенскага гарадскага Савета дпутатаў працоўных М. Барыскін. Затым сакратар Гродзенскага гарадскага камітэта КПБ П. Папоў зрабіў даклад «Будаў-

ніцтва сацыялізма ў Румынскай Народнай Рэспубліцы». Са словам у адказ выступіў сакратар Генеральнага савета Румынскага таварыства саброўскіх сузвез з СССР (АРЛС) Іён Марару.

Вялікі вечар дружбы румынскіх і беларускіх студэнтаў наладзіла моладзь сталецы ў Тэатры юнага глядзча. На гэтую сустрэчу быў запрошаны маладзёжны ансамбль песні і танца з Бухарэста. З цёлым, пранікнёным словам звярнуўся да гасцей студэнт Ю. Гарыці. Ён гаварыў пра дружбу студэнтаў Беларусі і Румыніі, пра сумесную барацьбу моладзі за трывалы мір ва ўсім свеце.

Не толькі сустрэчамі з дарогімі гасцямі адзначаны гэтыя дні. У рабочых і сельскіх бібліятэках, клубах і хатах-чытальнях арганізаваны выставкі, фотамантэжы, кніжныя вітрыны, прысвечаныя жыццю працоўнай Румыніі. Вялікую і цікавую выстаўку падрыхтавалі работнікі Маладзёнскай абласной бібліятэкі. Стэнд «Нахай маіце савецка-румынскае дружбу» абсталяваны ў Уздзенскай раённай бібліятэцы. Шырока адзначаны Дні румынскай культуры ў Беларускай культурыстанова Гомельшчыны.

Саброўскія сустрэчы з дарогімі гасцямі працягваюцца.

ВЕЧАР РУМЫНСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Клуб швейнай фабрыкі імя Крупіна. Сюды прыйшлі прадстаўнікі вялікага калектыву фабрыкі на вечар, прысвечаны дасягненням літаратуры Румынскай Народнай Рэспублікі. У гасцях у швейніцкай беларускіх пісьменнікаў Іван Шамякін, Мікаіла Аўрамчык, Іван Пташнік.

На вечары пісьменнік Іван Шамякін цёпла і задушына расказаў аб дасягненнях румынскага народа, аб яго слаўных справах.

Паспяхова развіваецца румынская літаратура. Пісьменнікі Міхал Садаўлян, Тудор Аргезі, Чэзарэ Патрэску, Міхай Ўянок і іншыя, якія пачалі сваю творчую дзейнасць з даўняга аб'явіцця Румынскай Народнай Рэспублікі, пасля 23 жніўня былі ваганні лаяшліся раз з народам.

Разам з прадстаўнікамі старэйшага пакалення ў нашай румынскай літаратуры ёсць шмат маладых імён, якія добра вядомы не толькі ў сваёй краіне. Дакладчык называў такіх пісьменнікаў, як Пэтру Думітру і Штэў Папавіч. З іх творчасцю добра знаёмы савецкі чытач. У прыватнасці, цёпла быў сустраць раман Папавіча «Прага».

Вялікай папулярнасцю ў Румыніі, гаворыць далей дакладчык, ка-

Відабляне вітаюць дарогіх гасцей

З неярпавасцю чакалі працоўныя абласнога цэнтра прыбыцця ў Віцебск дэлегацыі Румынскай Народнай Рэспублікі. 30 жніўня на плошчы імя Чарняхоўскага прыйшлі тысячы людзей.

І вось румынская дэлегацыя ў горадзе. Колькі саброўскіх усмешак і прывітанняў, колькі сардэчных поціскаў рук!

Паучуці і думкі сабраўшыхся выказалі на месцы старшыні Віцебскага гарвыканкома тав. Парэнка: — Ваш прыезд, дарогі таварышы, з'яўляецца вялікай, радаснай падзеяй у жыцці нашага горада. Мы ад шчырага сэрца вітаем брацкі румынскі народ, які паспяхова будзе сацыялізм, і гаворым яго прадстаўнікам: «Сардэчна запрашаем!»

Слова падзякі савецкаму народу за выдатнае ад фашысцкіх прыгнітаўнікаў выказаў кіраўнік румынскай дэлегацыі Іён Пас.

— Цяпер народы краін сацыялістычнага лагера, — гаворыць ён, — з'яўляюцца членамі адзінай сям'і, і таму сталі, як ніколі, моцнымі і магутнымі. Нахай жыцье дружба народаў! Нахай жыцье мір ва ўсім свеце! — гэтыя словы патаўнулі ў гарачых апладысмантах.

Мітынг закончылі. Урачыста і вельмі плывуча над плошчю гміны Савецкага Саюза, Румынскай Народнай Рэспублікі і БССР.

Прысутныя аружаныя гасцямі, не хочучы расставіцца з імі, А вечарам прадстаўні сустрэча на канцэрце, і гасцям трэба быць магчыма адначыць перад выступленнем.

... Валікая глядзельная зала летняга тэатра парку імя Фрузе перапоўнена. Адкрываецца заласна. Цёпла сустракаюць глядзчы ансамбль. Зала напушчана мелодыямі румынскіх народных песень, якія нарадзіліся дзесяці на малаўлівых лугах і сарод год. Добра знаёмы румынскі музыкантам і салістам творы савецкіх кампазітараў, рускія народныя песні, якія займаюць дастойнае месца ў рэпертуары ансамбля.

Але асаблівым поспехам карыстаюцца народныя румынскія танцы. Яшчэ і ашч раз выклікаюць на сцэну артыстаў, якія з поспехам выканалі беларускую «Лявонію».

Абодва канцэрты, якія яра і спежа паказалі мастацтва румынскага народа, шкідлілі ў відабляне незабывае ўражанне.

Цёплым саброўскім сустрэчы румынскіх дэлегацыі з працоўнымі Віцебска адбыліся на фабрыцы «КІМ» і на дыявалым камбінаце.

Пад знакам непарушнай дружбы

Пад знакам непарушнай дружбы праходзіць Дні румынскай культуры на Магілёўшчыне. У бібліятэках арганізаваны выставкі твораў румынскіх пісьменнікаў, у кінатэатрах — фестывалі румынскіх кінатэатраў.

Вялікі літаратурны вечар адбыўся ў клубе Магілёўскай швейнай фабрыкі. Пісьменнік Пэтру Шацерскі зрабіў даклад аб дасягненнях культуры Румынскай Народнай Рэспублікі. Пэтру Васіль Матэвушаў расказаў аб сваёй лаяшцы па Румыніі і прычытаў напісаны ім пад уражаннем гэтай лаяшцы вершы. Пэтру Аляксей Іысіч і член мяхавога літаратурнага аб'яднання Васіль Карпачанка прачталі вершы румынскіх паэтаў у перакладзе на беларускую мову.

Тысячы магілёўчан у надзею 30 жніўня прынялі ўдзел у гулянні, прысвечаным савецка-румынскай дружбе.

31 жніўня ў Магілёў прыехалі старшыня Камітэта радыёішчыванія і тэлебачання пры Саўецкім Міністэрстве Румынскай Народнай Рэспублікі Іён Пас, галоўны дырэктар Міністэрства адукацыі і культуры РНР Ду-

ВОЛЯ НАРОДАУ УСІХ КРАЇН— ЗАБЯСПЕЧЫЦЬ МІР ВА УСІМ СВЕЦЕ

Промова таварыша М. С. ХРУШЧОВА
на мітыngu ў станіцы Вешанскай Растоўскай вобласці 30 жніўня 1959 года

(Заканчэне. Пачатак на 1-й стар.)

Міхаіл Александравіч знаходзіцца цяпер у росквіце свайго магнутага таленту. Аб гэтым можна меркаваць па першай частцы яго кнігі «Іны змагаліся за Радзіму», па аповяданні «Лес чалавека», па новых раздзелах з «Паднятай паліцы», якія выйдуць друкавацца ў «Праўдзе».

Выдатны мастацкі творы стварыў Шалахаў. Ён пачаў добра, працягвае добра, і мы ўпэнены, што і ў далейшым ён працягне народ новымі выдатнымі творами. (Апладысменты). Як кажуць—узяў за гук, не кажуць, што не дуж. Спэцыяльна не трэба, але і зацягваць не трэба. Савецкія людзі, у якіх добры апетит на духоўны харч, чакаюць ад Вас, дарэгі Міхаіл Александравіч, як і ад усіх пісьменнікаў, новых, вярх, высокамастацкіх твораў ад нашай сучаснасці. (Апладысменты).

Як вызначыць, мэта ці мала напісаў літаратуру? Гэта вызначаецца, вядома, не колькасцю старонак і кніг, а тым, наколькі глыбока і ярка паказваюцца ў творах пісьменніка шматграннае жыццё і справы народа, веліч яго барацьбы за камунізм.

Прыемна жыць і працаваць, таварышы, у нашу вялікую эпоху, калі адбываюцца такія грандыёзныя пераўтварэнні, калі на велізарных прасторах зямнога шара людзі перабудовваюць свё жыццё на сацыялістычных асновах. Ужо больш чым трое чалавечтв жыць ў свеце, дзе няма эксплуатацыі чалавека чалавекам, дзе людзі ліквідавалі звышчужыя законы капіталізму «чалавек чалавеку — воўк» і жыўць па прынцыпу «чалавек чалавеку — друг і брат», дзе ўсё падпарадкавана таму, каб

палепшыць жыццё людзей на зямлі. І ў гэтых вялікіх пераўтварэннях значная роля належыць мастакам слова. Наш народ, наша партыя высока ценяць, што ў гэты выдатны час вялікіх адзіненняў Міхаіл Александравіч Шалахаў дастойна прадстаўляе савецкую літаратуру, дастойна адлюстроўвае пазіцыі савецкага народа, геранім і беззаставешна адданасць савецкіх людзей справе ленынскай партыі, якая перабудоввае жыццё на аснове неўміручага вучэння марксізма-лэнінізма. (Бурныя апладысменты).

Шалахаў — гэта выдатны мастак, таланіты і праўдзівы лётніц эпохі нашай вялікай эпохі. Пажадаем яму новых вялікіх творчых поспехаў! (Бурныя апладысменты).

Творчасць Шалахава выклікае жывую цікавасць мільянаў замежных чытачоў, якія хочуць даведацца праўду аб Савецкай краіне і савецкім чалавеку, аб тым, як у гераічнай барацьбе нарадзіўся і замацаваўся наш чалавечы грамадскі лад — сацыялістычны лад.

За апошнія гады Міхаіл Александравіч не раз і з вялікай карысцю выязджаў за граніцы. Усюды сустракаў яго як буйнейшага савецкага пісьменніка, які падпарадкаваў савецкай культуры.

Вы ведаеце, што ў бліжэйшы час я па запрашэнню прэзідэнта Эйзенхаўэра збіраюся паехаць у ЗША. І мне прыемна запрасіць з сабой у гэтую паездку Міхаіла Александравіча. (Бурныя апладысменты). Думаю, што і для яго будзе карысна бліжэй знамяніцца з жыццём сучаснай Амерыкі.

Ідэі мірнага суіснавання перамогудь

Таварышы! У цяперашні час усіх людзей цікавіць і хваляе пытанне аб забеспячэнні міру ва ўсім свеце. Гэтае пытанне справядліва лічыць галоўным міжнародным пытаннем.

Якое ж цяперашняе міжнароднае становішча? Як мы яго ацэньваем? Мы лічым, што міжнароднае становішча, калі яго ацэньваць па галоўнай адзнацы — захаванне міру ва ўсім свеце, — не такое ўжо дрэннае, праўдзівое, нават добрае.

Але вельга, вразумела, забяць, што ваявныя блокі ўсё-такі існуюць, што яшчэ не пераважылі людзі, якія прабуюць узмацніць і расшыраць гэтыя ваявныя блокі. А што гэта азначае на справе? Гэта азначае павелічэнне ваявных расходаў, накопленне і ўдасканаленне ўзбраення краін, якія ўваходзяць у гэтыя блокі. Ва ўмовах, калі працягваецца небывалая гонка ўзбраенняў, ёсць сур'ёзная небяспека, што нават невялікая памылка дзяржаўных дзеячоў той ці іншай краіны можа прывесці да развязання новай вайны. Таму мы не можам быць беспасрэтнымі і павінны працягваць існаваць, прымаць пэўныя меры, якія гарантувалі б бяспеку нашай Радзімы.

Савецкі ўрад зрабіў вялікія намаганні для аслаблення міжнароднай напружанасці. Мы скарацілі за апошнія гады сваё ўзбраенне сілы на 2 мільяны 140 тысяч чалавек, ліквідавалі свае ваявныя базы, размешчаныя на тэрыторыях іншых дзяржаў. Пры гэтым мы спадзяваліся, што і іншыя дзяржавы возьмуць з нас прыклад. Але, на жаль, нашы намеры не апраўдваліся. Наадварот, улады рэальных краін заявілі, што яны і ў далейшым будуць працягваць палітыку гонкі ўзбраенняў, расшырэння ваявных баз і ўмацавання сваіх ваявных блокаў. Інакш кажучы, яны стаяць на пазіцыях «халоднай вайны», акружылі Савецкі Саюз сваімі ваявнымі базамі.

Нягледзячы на ўсе гэтыя адмоўныя моманты, мы лічым міжнароднае становішча зусім надзірным. Чаму? Ці няма тут супярэчнасцей? Чаму? Хопіць заўважыць мілітарныя, вядзючы, якія канчаткова не адмовіліся ад спроб зведзці «шчасца» — развязаць ваявную авантуру супраць сацыялістычных краін, фактам з'яўляецца тое, што з кожным годам прыхільнасць такіх авантур рэбіцца ўсё менш і менш. Нават многія пярэдапоўны імперыялісты пачынаюць перакопвацца ў тым, што дзейнічаць цяпер ваявныя сродкі супраць Савецкага Саюза і іншых сацыялістычных краін вельмі рызыкоўна і небяспечна. Гэта — папка з двума канцамі. Той-сёй з заўзятых мілітарыстаў прынае, што, развязаўшы вайну, можна самім згарэць у гэтай вайне.

У выніку чого рабці яны такія вывады? У выніку росту магнутага лагера сацыялізма. Сацыялістычныя краіны шпаркімі тэмпамі развіваюць сваю эканоміку, культуру, павышаюць жыццёвы ўзровень народа.

Ізя сучаснага суіснавання дзяржаў з розным сацыяльным ладом забяспечвае ўсё большую колькасць

прыхільнікаў ва ўсіх краінах свеце. У цэнтры ўвагі грамадскасці ўстае пытанне аб забеспячэнні міру ва ўсім свеце. Гэтае пытанне справядліва лічыць галоўным міжнародным пытаннем. Усё чым такі жыць і шырокі водгук атрымала паведамленне аб абмежаванні ваявных выдаткаў урадаў Савецкага Саюза і Злучаных Штатаў Амерыкі.

Мы ўмовіліся з прэзідэнтам Злучаных Штатаў Амерыкі Д. Эйзенхаўэрам аб абмежаванні. У мяне засталася не так многа часу да ад'езду ў ЗША. Я прыбудоў туды 15 верасня. Пазней прэзідэнт ШТА наведвае Савецкі Саюз. Цяпер узаемаадносін Савецкага Саюза як з ЗША, так і з іншымі капіталістычнымі краінамі крыху лепшыя, чым яны былі раней.

У лютым гэтага года нашу краіну наведаў прэм'ер-міністр Вялікабрытаніі Г. Макмілан. Пасля яго візіту ў Савецкі Саюз і абмену думкамі, які мы з ім мелі па розных пытаннях, што цікавіць абедзве нашы краіны, савецка-англійскія адносін пачалі прымятацца палітычна. З Англіяй заключан гандлёвы дагавор на ўзаемавыгодных умовах. І цяпер ідзе даволі паспяховая рэалізацыя гандлёвых зделак па гэтым дагавору. З іншымі капіталістычнымі краінамі: з Францыяй, Італіяй, Заходняй Германіяй — усё таксама наладзіліся гандаль, павялічыўся тавараабарот у параўнанні з мінулымі гадамі.

Хутка расшыраюцца кантакты і сувязі нашай краіны з зарубажнымі дзяржавамі ў галіне культуры, навуцы і мастацтва. Адбываюцца актыўныя абмен рознымі дэлегацыямі. Узрастае колькасць візітаў да нас з боку дэлегацый людзей іншых краін, у тым ліку з ЗША.

Да нас прыязджалі такія вядомыя палітычныя дзеячы ЗША, як С. Стывенсан, А. Гарман, буйны прамысловец пан Ітан, група губернатараў і многія іншыя.

У сваю чаргу, ЗША наведвалі члены Савецкага ўрада. Там быў А. І. Мікіна, на адкрыццё савецкай выставкі ў ЗША адзіў Ф. Р. Казлоў. Адбыліся вельмі адкрытыя і карысныя гутаркі паміж савецкімі і амерыканскімі кіруючымі дзяржаўнымі дзеячамі. Па ўсім вядома, што гэтыя гутаркі прыносяць сваё дабрагатовыя вынікі.

Надаўна ў Савецкі Саюз па адкрыццё амерыканскай выставкі ў Маскве прыязджаў віцэ-прэзідэнт ШТА Р. Ніксан. Мы далі пану Ніксану ўсё магчымыя для знаёмства з нашай краінай, і з людзьмі. На жаль, ён меў вельмі мала часу. А краіна ж наша такая вялікая, што за некалькі дзён з ёю не магчыма азнаёміцца. З панам Ніксанам мы мелі доволі грунтоўныя гутаркі. Ён сустракаўся з многімі савецкімі людзьмі. Гэта дае магчымасць спазнавацца, што ён цяпер лепш павінен разумець нас, наш народ.

На жаль, пан Ніксан у сваіх выступленнях аб Савецкім Саюзе працягвае застанавіцца на фальшывых пазіцыях. Пасля вяртання ў ЗША ён заявіў, напрыклад, што нягледзячы на тое, што ў СССР вядзецца прапаганда супраць ЗША, савецкі народ дружалюбна адносіцца да Амерыкі. Гэты вывад пан Ніксан зрабіў быццам бы ў выніку свайго візіту ў СССР. З дапамогай такіх сцвярджанняў напэўна хочунь унушыць амерыканцам, што Урад Савецкага Саю-

за ў адносін да ЗША праводзіць адну лінію, а савецкія людзі быццам бы прытрымліваюцца іншай думкі.

Зусім няправільна заявіць, што ў Савецкім Саюзе вядзецца прапаганда супраць Злучаных Штатаў Амерыкі. Я гавару гэта цяпер і скажу гэта таксама ў час майго знаходжання ў ЗША. У СССР ніколі не вядзецца прапаганда супраць ЗША. Мы влі і будзем весці прапаганду толькі супраць мілітарыстаў, супраць генералаў, якія брагаваюць зброй, мананалістаў, якія выступаюць за працяг «халоднай вайны». Супраць іх выступалі ў Савецкім Саюзе і газеты, і дзяржаўныя дзеячы, і ўсе савецкія людзі. Але ніхто і ніколі ў СССР не выступаў супраць ЗША, як дзяржавы, супраць амерыканскага народа. Такой прапаганда ў нас не было, няма і не будзе. (Апладысменты).

Наадварот, мы заўсёды гаварым і гаворым, што народ Амерыкі гэтаж жа, як наш савецкі народ, як і ўсе народы, хоча міру. Не толькі рабочы клас і фермеры, але і шырокія слаі дэлеваў людзей, інтэлігенцыя ў ЗША не падзяляюць поглядаў мілітарыстаў, прыхільнікаў «халоднай вайны», палітыкі «за пазіцыі сілы». Толькі гэтыя апошнія бацьця ўсяляка падыху смага паветра, які рассяў бы міжнародную напружанасць, бяліцца, што будучы спарожаны ўзбраенні, а значыць, будучы зменшаны і выгнаны законы на вытворчасць зброі. Хіба гэты боязь не адбілася на курсе акцый на біржы, калі з'явілася паведамленне аб абмежаванні ваявных выдаткаў Савецкага ўрада і прэзідэнтам ШТА Д. Эйзенхаўэрам?

У сваіх разважаннях аб Савецкім ўрадзе і савецкім народе пан Ніксан глыбока памылчыцца. Ён не ведае нашага народа. У час візіту пана Ніксана ў СССР да яго аднесліся дружалюбна, з павагай, як да прадстаўніка краіны, з якой Савецкі Саюз хоча мець добрыя адносін. Гэта зусім не азначае, што хто-небудзь у нашай краіне падзяляе палітычныя погляды пана Ніксана.

Нашы людзі прывыклі з павагай сустракаць гэтай свайго ўрада. Яны так і рабілі ўвесь спадзечыся, што такія візіты павялічваюць магчымасці для лепшага ўзаемаразумення і забеспячэння міру паміж СССР і ЗША. Наміж народам і ўрадам у нас няма і не можа быць разыходжанняў ні па тэрыторыі, ні па іншых пытаннях. Без пераважання скажу, што такога цеснаму аддзінству народ, урада і Камуністычны партыі, якое ёсць у нашай краіне, можа паўдзярыцца любая дзяржава. І няхай ніхто не шукае іхталі паміж народам і Савецкім ўрадам: дарэмна праца! (Бурныя апладысменты).

Гэтымі ідэямі я азнаёміўся з наступленнем віцэ-прэзідэнта ШТА пана Ніксана на «дзеце Амерыканскага ледзяна». У гэтым выступленні ёсць такія заявы аб Савецкім Саюзе, якія вельга пакінуць без адаку. Калі ён абрыт сказаў, што савецкія людзі не пазнаюць вылога Ніксана. Мы ведалі яго, як прыхільнага марксіста. Затым у яго наступленні пачалі сустракацца процілеглыя правільнага разумення сучаснай абстаноўкі і магчымых шляхоў выхду са становішча, якое стварылася. Такія ж чыравыя меркаванні пан Ніксан выказаў і ў час нашых гутарак у Маскве. Я нават сказаў яму нека, што яго цяперашнія пазіцыя наш вразумела, што яна ў многім супадае з тым, што мы самі гаварым аб неабходнасці разраці міжнароднай напружанасці.

Такім мы ведалі Ніксана ў Маскве ў час гутарак. Што ж адбылося пасля яго ад'езду? Цяпер пан Ніксан як бы просіць прабажання за свае ідэі, якія выказаны ў СССР, узяўшы тыповую форму рэакцыянерна-макартыстаў, паўтарачы шаблонныя фразы аб парозе «камуністычнага панавання над усімі народамі свеце».

Нам здаецца, што не трэба адраджаць «дух макартызма», калі мы шчыра імкнемся да разраці напружанасці, да палітычнага савецка-амерыканскага адносіна. Але, вядома, інакш думае пан Ніксан. У той жа прамове ён сказаў, што «Камуністычная партыя ў Злучаных Штатах, які ўсё камуністычныя партыі ва ўсім свеце, накіроўваюцца і кантраляюцца Масквой. І як у мінулым, так і ў будучым яна будзе займацца шпіянажам і падрыўной дзейнасцю для таго, каб служыць інтарсам камуністычных урадаў усюды, дзе яны прыходзяць у ступенне з інтарсамі Злучаных Штатаў або іншых свабодных краін».

Гэта стары і шаблонны выдумкі, разлічаныя на запалохванне нявольных людзей, на настроенне іх супраць Савецкага Саюза. Якія гэтаж ёсць у пана Ніксана наконце гэтага? Аніякіж, бо іх няма і быць не можа. Вядома, было б лепш, калі б такія заявы не паўтараліся. Яны патрабуюць толькі для падтрымання «халоднай вайны», для захавання напружанасці ў міжнароднай абстаноўцы.

Не магу не змяніцца яшчэ на адным сцвярджэнні, якое нярэдка паўтараюць многія палітычныя дзеячы на Захадзе. Гавораць аб капіталістычных дзяржавах, такіх дзеячы

назваюць іх «свабоднымі грамадствамі», «свабодным светам», а ўсе астатнія краіны з іншым ладом жыцця яны, як вядома, адносяць да «не свабоднага свету». Такія сцвярджэнні пускаяюць ў ход для таго, каб ашукаць масы. Але жыццё раскрывае іх фальш і поўную неруноўнасць. Сотні мільянаў людзей лічыць сацыялістычны лад жыцця найбольш адпавядаючым каронным інтарсам народаў, а значыць, і найбольш свабодным. І ніхто не зможа пераканаць у процілеглым. (Апладысменты).

Да таг званяга «свабоднага свету» некаторыя паны, вядома, адносяць Іспанію. Між тым вядома, што цяперашнія праўдзі Іспаніі захвалі ўладу, узяўшы мяжы супраць законага рэспубліканскага ўрада, выбранага демократычным шляхам. Яны ўстанавілі жорсткую дыктатуру, прышоўшы да ўлады праз горы трупаў і патакі крыві іспанскага народа, пралялі фашыстаў. А цяпер Франко лічыцца сярод саюзнікаў ЗША. Цяпер у Іспаніі ўсё заціхнула. Народ не можа і гук сказаць па ўласнай волі. Дзе ж тут да свабоды?

Можна знайсці ямаля ўрадаў іншых краін, якія парупаюць правы народаў, абнаражаюцца на асабісты ўладу жорсткай дыктатуры.

Я не хачу прыводзіць іншых прыкладаў, іх ёсць мноства. Але калі ўсё гэта «свабодны свет», дык што ж тады «не свабодны свет»? Няўжо там, дзе пануюць каланізатары, дзе падаўляюцца ўсяляка чалавечая свабода і не пахне нават бачнасцю макартызму, існуе «свабодны свет»?

Не, не так народы разумеюць свабоду. Яны бачаць яе там, дзе ўрады складаюцца з людзей працы, дзе яны падпарадкаваныя народу, дзе яны эксплуатацыя чалавек чалавекам і дзе народы не на словах, а на справе з'яўляюцца сапраўднымі гаспадарамі свайго лёсу.

Калі гаварыць аб становішчы ў сацыялістычных краінах, то імяна ў іх народы маюць сапраўдную свабоду і макартызму. Кожная краіна мае сваю канстытуцыю, народ выбірае сваіх дэпутатаў, сваіх прадстаўнікоў улады. Урады робяць справядлівы перад народам і парламентамі, перад самім народам. Ва ўсёй свайй палітыцы сацыялістычныя краіны выходзяць з жыццёвых інтарсаў народаў. Яны забяспечваюць сапраўдную свабоду, сапраўдную роўнасць усіх грамадзян перад законам, няўхільныя роўны дабраўткі ўсіх працоўных. У гэтых краінах няма эксплуатацятараў і эксплуатаемых таму, што ўсе сродкі вытворчасці належыць народу. Дык што ж можа быць больш высокім, больш свабодным, чым сацыялістычны лад? (Працяглыя апладысменты).

Мы не протандзем на тое, каб гэтак жа думалі дзяржаўныя дзеячы капіталістычных дзяржаў. Давайце лепш лічыцца з тым, што ў нас ёсць рознае разуменне свабоды. Калі дадзім волю пачуццям і будзем раздурваць справы на такіх пытаннях, якіх дзяржаўным урун, талы справа звядзецца толькі да падаргання рознагалосці, надпоўнення адных урадаў супраць другіх.

Мы цвёрда прытрымліваемся прынцыпамі мірнага суіснавання. Мы гаворым: давайце не будзем умешвацца на ўнутраныя справы адін аднаго, не будзем ідэалагічна рознагалосці і іншымі спосабамі пытанні вырашаць са ітай абсобе, талы мы легка знойдзем сродкі для таго, каб забеспечыць мірнае суіснаванне. Талы мы знойдзем і агульную мову па тых спрэчкіх пытаннях, якія ўскладняюць усю абстаноўку і старануюсь неабяспечыць новай вайны. Талы мы зможам дагаварыцца па пытаннях разбраення зброі, забароны аядернай зброі, па ўсіх іншых пытаннях, якія трывожыць і забяспечыць такія ўмовы, пры якіх вайна была б выключана з жыцця грамадства.

Наша партыя, Цэнтральны Камітэт, Савецкі ўрад цвёрда перакананы ў тым, што мы падыхлі да такога перады, калі гэта стане фактам. Кожны новы поспех СССР, поспехі ўсіх сацыялістычных краін набліжаюць гэты час. Ідэя мірнага суіснавання пераможа. Якому ладу дзе быць — капіталістычнаму або сацыялістычнаму, — што будзе ў Амерыцы, у Францыі і Англіі — няхай гэтае пытанне вырашаюць самі амерыканцы, французы, англічане — гэта іх унутраная справа, і мы не збіраемся навазьяць ім свой лад жыцця.

Нам усім і ў першую чаргу дзяржаўным дзеячам СССР і ЗША, як найбольш магнтым дзяржавам, трэба зрабіць усё, каб паклісці канец «халоднай вайне», гонцы ўзбраенняў, палітыкі «за пазіцыі сілы», якая абрыдае большасці насельніцтва Злучаных Штатаў Амерыкі і ўсіх краін. Абавязак дзяржаўных дзеячоў, якія разумеюць усю адказнасць перажываемага моманту, заключаецца ў тым, каб не рабіць нічога, што адрыўвала б абстаноўку і зноў напавяла яе. Роузм, а не паліцыя павінны весці нас уперад да перагавораў, да пошукаў узаемапрыемных рашэнняў, да аслаблення напружанасці.

Камунізм астаўляе сваё права на існаванне. Выступаць супраць камунізма з гарматамі і атамінымі бомбамі,

як даказала стогадовая гісторыя. — гэта зусім безнадзейная справа. Калі дзеячы Захаду лічыць, што іх філасофія жыццявая, няхай яны даказваюць гэта на справе. Мы нікому не хочам навазьяць свой сваю філасофію, свой лад жыцця. Мы і прапануем мірнае суіснаванне: давайце сапраўднічаць на аснове ўзаемна дабраўткі народаў. Атрымае перамогу таа ідэалагія, якая забяспечыць лепшае, больш свабоднае жыццё народаў, больш высокі жыццёвы ўзровень і найлепшыя ўмовы задавальнення запрабававанай народа.

Калі дзеячы капіталістычных краін так упэнены ў перавагу свайй філасофіі, свайго ладу жыцця, няхай яны прымуць выклік на мірнае сапраўднічаць. ЗША дасягнулі ж вельмі высокага ўзроўня эканамічнага развіцця. У цяперашні час іх вытворчасць на душу насельніцтва з'яўляецца найбольш высокай. У гэтых умовах мы і выклікаем ЗША на мірнае сапраўднічаць. Мы хочам быць дастойнымі партнёрамі ў гэтым сапраўднічце. Няхай чыя, гісторыя дакажыць, што імяна. Толькі той, хто не ўпэнен у справядлівасці свайго поглядаў, не верыць у сваю сістэму, не прымае пачынаць выклік на мірнае сапраўднічаць. Значыць, мы прапануем мір, а тыя, хто стаіць за «халоднай вайны», цягнуць нас да абнаражня абстаноўкі, да працягу гонкі ўзбраенняў. Мы ж стаім за поўнае разбраенне, за ліквідацыю «халоднай вайны», за забяспечанне трывалата міру для ўсіх народаў. (Апладысменты).

Я азнаёміўся з заявай прэзідэнта ШТА Д. Эйзенхаўэра на прэс-канферэнцыі 25 жніўня.

Мы цалкам задаволены заявай прэзідэнта ШТА, якую ён зачытаў на прэс-канферэнцыі. Гэтая заява паказвае, што пан Эйзенхаўэр гаюць сацыялістычныя дзяржавы, якія ўсталявалі абмежаванні на ўзбраенні і іх развіццё, абмежаванні на ўзбраенні і іх развіццё, абмежаванні на ўзбраенні і іх развіццё.

Мы надаём вялікае значэнне выказанай панам Эйзенхаўэрам гаючы наці «всё рэалістычнае перагаворы з Савецкім Саюзам наконце разумення і ўзаема гарантуемага пана ўсеагульнага разбраення або разбраення ў галіне спецыяльных пытанняў зброі; паклісці сапраўдны пачатак у справе ўрагування праблем падзеленай Германіі і іншымі ільахімі дапамагчы аслабленню напружанасці ў свеце».

Мы асабліва прыемна падкрэсліваем гэта таму, што я лічу, што гэтае выказанне з'яўляецца глыбока прадуманым і прасякутым думкамі, якія ў прэзідэнта скаліся ў ходзе падрыхтоўкі да прэс-канферэнцыі. Значыць, гэты думкі добра ўважаны, прэзідэнт разуме, што галоўнае цяпер заключаецца ў тым, каб забеспечыць мір ва ўсім свеце. У гэтым у нас няма разыходжанняў з прэзідэнтам, і я шчыра вітаю яго заяву.

Павінен, на жаль, адзначыць, што адказваючы на пытанні журналістаў, прэзідэнт у доўнай ступені паўтараў некаторыя выразы, вытрыманыя ў духу «халоднай вайны». Хачелася б верыць, што ў гэтым выпадку прэзідэнт усюго талы аддаў даўнаў раінай прадзусцісці.

Мы накіроўваемся з візітам у ЗША з найбольшымі намерамі. Аб гэтым я ўжо гаварыў на прэс-канферэнцыі ў Маскве 5 жніўня.

Мы хочам зрабіць усё для таго, каб ліквідаваць стан «халоднай вайны» і тым самым аслабіць міжнародную напружанасць, стварыць умовы для спакойнага і мірнага жыцця людзей. Мірнае суіснаванне і зарадка новых ракет, гаючы да запуску на тэрыторыі іншых дзяржаў, — рэчы несумашчальныя. Калі мы гаворым аб мірным суіснаванні, то маем на ўвазе стварыць упэненнасць у народе, што вайна, якой няма сёння, не будзе заўтра, не будзе і пазней.

Таму мы гаючы на скарачэнне ўзбраенняў, гаючы на вывад нашых войск у гэтыя сваіх граніцы з ГДР, Польшчы, Венгрыі, калі заходнія дзяржавы выкажунь такую ж гаючынасць вынесці свае войскі з тэрыторыі замежных дзяржаў, калі нашы заходнія партнёры яшчэ не гаючы адзаварыліся аб наступным іх вывадзе з тэрыторыі на любы дае. Мы гаючы палісці на любы даеісныя кантроль за скарачэннем узбраенняў і вывадам войск, калі заходнія дзяржавы будуць дзейнічаць такім жа чынам і згодзіцца на ліквідацыю ваявных баз. Калі ж нам хоча ўстаць на свай кантраляў пры захаванні ваявных баз, размешчаных вакол нашай краіны, то ў такім выпадку гутарка ідзе не аб разбраенні, а аб ультыматуме. Гэта — не што іншае, як спроба навазьяць аднабоковыя ўмовы, якія выгнаты толькі тым, хто спрабуе іх навазьяць, з тым, настайкі кантраляў на нашы зноў ды і на нашы прапярэчэнні, а самі мы ажуржым нашу краіну базамі і выбіраем момант для нападу. Магчыма яны і не ставяць такіх мэты, але мы, на жаль, не можам думаць інакш, калі нам прапануюць такія ўмовы.

Мы, вядома, разумеем, што паміж Савецкім Саюзам і Злучанымі Штатамі ёсць ямаля рознагалосці. Мы не адмаўляем гэтага! Але пытанне

стаіць цяпер так: паклісць і далей гэты рознагалосці, не процідейнічаць іх магчымаму абнаражэнню або ліквідацыі шляху для іх ліквідацыі? Савецкі Саюз выказвае сваю гаючынасць шукаць узаемапрыемных пададненняў на найбольш вострых міжнародных праблемах. Але калі хто-небудзь меў ілюзію наконце таго, быццам мы пойдзем на заключэнне такіх пададненняў даной здачы нашых дзяржаўных пазіцыяў, даной адмовай ад нашых прынцыпаў, ён бы глыбока памылчыўся. Вырашаць спрэчныя праблемы можна і трэба толькі з улікам інтарсаў усіх зацікаўленых дзяржаў, прычым у першую чаргу трэба вырашаць найбольш насупешныя пытанні, неўраўнаважаныя якіх стрымлівае абстаўленне міжнароднай абстаноўкі. Да ліку такіх пытанняў мы перш за ўсё адносім змяшчэнне германскага мірнага дагавору, якое нармалізавала б абстаноўку ў Еўропе, ініцыяла б бар'еры паміж дэмома германскімі дзяржавамі і ліквідавала б рашкі акупацыйнага рэжыму ў Заходнім Берліне.

На Захадзе вельмі многія, пачынаючы ад высокапастаўленых дзяржаўных дзеячоў краін НАТО і канчаточы рангам ніжэй, у сваіх выступленнях, з аднаго боку, гавораць аб імкненні да міру, гавораць, што яны за тое, каб растапіць лёд і каб наступіла пацяпле. У той жа час такія дзеячы заяўляюць, што будучы абнаражня свабоду і дабраўткі берлінскага насельніцтва. Гэта, напрыклад, падкрэсліваецца і ў камюніе ЗША і ФРГ. Ва ўказаным камюніе напісана, што прэзідэнт Эйзенхаўэр падкрэсліў «абнаражанне Злучаных Штатаў і іх саюзнікаў абнаражанне свабоду і дабраўткі берлінскага насельніцтва».

Мы, уласна, таксама за гэтую формулу. Савецкі Саюз прапанаваў перагаворы Заходні Берлін у вольны горад, і мы згодны ўдзельнічаць у тым, каб гаючы вольнаму гораду былі гарантуваны свабоду, дабраўткі, неадзельнасць, каб не парушаліся склаўшыся ўмовы жыцця насельніцтва, каб насельніцтва само маглі тым выбіраць форму праўдзіна, каб былі гарантуваны сувязі вольнага горада Заходні Берлін як з краінамі Захаду, так і краінамі Усхаду, каб гэты горад працітаў і развіваўся.

Калі заходнія дзяржавы шчы

НЯСТОМНЫ ПРАЦАЎНІК

(1904). «Апавяданні пра вайну» (1905). «Успаміны капрала Георгія» (1906). Успаміны герайчана мінулага свайго народа, крывіца імперыялістычнага занывлення малых народаў сталі выдзімамі матывамі ў творчасці М. Садавіну 20 — 30 гадоў. Ростам рэвалюцыйнага руху ў краіне за час паміж двюма сусветнымі войнамі і абумоўлены выкрывальны характар такіх твораў М. Садавіну, як раманы «Вуліца Леніна» (1921), «Плюў млын уніз па Сірэту» (1923), «Краіна за туманам» (1926), апавесць «Балтаг» (1930), гістарычны раман «Браты Жызер» (1935). Амаль усе з гэтых кніг у тым паваннава фашысцкай дыктатуры былі спалены на агні, бо яны прасякнуты сацыялістычнымі ідэямі.

Нагледзячы на суровыя ўмовы фашысцкай рэжымі, Садавіну прам выдатнага мастацка стварыў творы, якія абуджалі пратэст супраць стасункаў свавольства цемрашалаў, клялі народ да змагання за лепшую будучыню. Творчасць Садавіну адыграла велізарную ролю ў выхаванні маладога пакалення. Вось чаму так старанна замоўчалася буржуазнай крывіцай творчасць гэтага таленавітага пісьменніка. Прычыпамі яго яркіх «народніка-традыцыяналіста», буржуазная крывіца пераключалі чытачым разумець сапраўдны змагарчаны карэнні мастацтва гэтага песняра народных пакут і жалюці.

З саблівай любоўю, натхнёна паказвае пісьменнік духоўнае харавое, прыродны розум і веліч сваіх суайчыннікаў ад ніў і варшатаў, іх маральную перавагу над кучкай эксплуататараў, ігноруючы прагу да змагання за сваё пшчасце.

Устанавіўленне народна-дэмакратычнага ладу было новым этапам і ў развіцці румынскай літаратуры. У барышчэ дэкадэнтскіх ўплываў, свяржачым метад сацыялістычнага рэалізму, перадавыя румынскія пісьменнікі спрабавалі як мага шырэй і глыбей адлюстраваць вялікія зрухі грамадскага жыцця, паказаць фарміраванне новага рысу ў характарах людзей. Гэты новы ўздым румынскай літаратуры ўзначалілі старэйшыя і прадастаўнікі, чыя творы да таго часу

сталі класічнымі, Міхай Садавіну. Старэйшы румынскі пісьменнік адзін з першых заняў сваё месца сярод перадавых змагароў за новае жыццё Румыніі. У апавесці «Мітра Кокар», якая перакладзена і на беларускую мову, пісьменнік паказаў рост класовай самасвядомасці селяніна-бедняка, што стаў, нарэшце, гаспадаром свайго лёсу.

Дзесяці ў глухой правіпні прытулілася невядлікая бедная вёска Мадурэнь, якіх у Румыніі былі тысячы. Дзеянне разгортаецца ў гады перад другой сусветнай вайной. У вёсцы жыве асірцелы сялянскі хлопец Мітра Кокар. Старэйшы брат адабраў у яго кавалачак зямлі, што належала па спадчыне, а самога Мітра адаў у працы памешчыку Крысцю — уладару лепшых зямель правіпні. Пачынаецца вайна, і Мітра бярэць у салдаты. Пасля складаных прыгод на вайне ён трапляе ў палон да рускіх і становіцца байцом румынскага добраахвотніцкага дывізіі, якая разам з Савецкай Арміяй вядзе змаганне за вызваленне Румыніі з-пад акупацыі фашызма.

Пасля перамогі Мітра вяртаецца ў роднае сяло. Надыходзіць момант помсты памешчыку — народ запрагае ў плуг баярына Крысцю разам з прымарам і пракалада першую барану на грамадскай зямлі.

У гэтай апавесці на першы план выступае крык тое, што заставалася нераскрытым у ранейшых творах Садавіну. Там пратэст герою супраць эксплуатацыйнага выкарыстання працы праймае характэрныя рысы, змагаром да іх бунтар на натурны, які пад кіраўніцтвам рабочага класа становіцца свядомым барышчым за новае жыццё, за мір.

Канчатковае сфарміраванне характараў Мітра Кокара адбываецца ў Савецкім Саюзе, дзе ён сустракаецца з людзьмі новага, сацыялістычнага свету. У заключных раздзелах апавесці паказана вяртанне Мітра Кокара ў вызваленую Румынію. Натхнёна і пісьмы эпілод апавесці, у якім раскрываюцца рысы абуджанага народнай рэвалюцыйнай працы і зямлі. Мітра Кокар бачыць карціны блізкай будучыні, калі «сацыялістычная дзяржава аддасць у распараджэнне былым ілвольнікам усю моц навуцы і там, дзе

расквітнуць ўбогія хатні і балоты, сузіняць дарогі і дамкі з электрычным асвятленнем, там, дзе панавала засуха, палыцца на каналах радасны вады, а на палях, дзе чалавек напыраўся ў неспасійны працы, машыны аблегаць яму штодзёнае жыццё».

Бадай, самай вялікай заслугай М. Садавіну варты лічыць тое, што ён раскрывае ў сваёй апавесці, адзначай Залатым медалем міру, тую велізарную ролю, якую адыграла ў духоўным развіцці героя яго прабыванне ў Савецкім Саюзе — куні класовай самасвядомасці працоўнага чалавека.

Будаўніцтва поплі, дэмакратычнай Румыніі прысвечаны і напісаныя М. Садавіну за апошнія гады апавесці «Малая Пзуна» (1948), «Здарэнне ў дунайскай пойме» (1954), «Востраг кветак» (1950). Тэма сучаснасці ўладарна ўвайшла ў творчасць М. Садавіну, як і большасці стваральнікаў сучаснай румынскай літаратуры. Імкненьне людзей да новага ў жыцці, лямка ўстаўняцца праз стагоддзі звычак і нораўна складае змест апошніх твораў пісьменніка. У іх адлюстравана барацьба румынскага народа за сацыялізм.

Творчасць М. Садавіну адзіляе шырыней тэматыкі. Ні адзін бок жыцця не мінуў яго ўвагі, і ўсе творы цалкам складаюць як бы мастацкую энцыклапедыю жыцця і барацьбы румынскага народа. Гэтую энцыклапедыю дастойна дапаўняе і гістарычная апавесць «Нікоарэ Паткоавэ» (1952), адзначаная Дзяржаўнай прэміяй РПР. Пераносчыцца ў далёкае ад нас XVI стагоддзе, пісьменнік скаротвае фальклорныя творы (народныя баллады, казкі і дойны), каб стварыць натхнёную паэму аб герайчых подзвігах свайго народа.

Таленавіты пісьменнік, які на працягу дзесяцігоддзяў быў сведкам і ўдзельнікам барацьбы працоўных Румыніі за свядомую і свабодную будучыню, застаецца і зараз актыўным будучыню новага жыцця, змагаром за ілюзійную будучыню свайго народа. Нестомны працавіт на літаратурнай ніве М. Садавіну спалучае з актыўнай дзяржаўнай і грамадскай дзейнасцю. Ён, які ў гады сваё маладосці, павен новы творчы лад, новых творчых пошукаў.

Уладзімір ЮРЭВІЧ.

У Крамлёўскім тэатры адбыўся канцэрт карэліскага ансамбля песні і танца «Камтэле». З вялікім поспехам выступалі танцавальная група і ансамбль канцэлістаў, які выканалі творы Глінкі, Грыга, Пракоф'ева, Масквіна, Цэла, віталі выдатны калектыву, яго мастацкага кіраўніка С. Карпа, дырыжораў Л. Касіскага і Р. Раўца, харэйстра Ж. Айдарова.

На здымку: танцавальная група ансамбля выконвае харэаграфічную карцінку «Вяселля рыбалоў». Фота В. Маскоўска. (ТАСС).

Сустрэча з землякамі

Мінгалодны літаратурны вечар адбыўся ў Краснапольскім раённым Доме культуры. Рабочыя, калгаснікі, студэнты і навушчыны гарадскога псеўдама сустраклі са сваімі землякамі — пісьменнікам Міколам Ткачовым і Андрэем Пысіным.

Вечар адкрыў уступным словам сакратара раёнага камітэта партыі А. Д. Асмалюўскай.

Аб вялікай любові і павазе чытачоў да беларускай літаратуры, аб іх густе і запатрабаваных гаварыла ў сваім выступленні загадчыца раённай бібліятэкі тав. Карчак.

Цэла сустраці прысутны выступленні М. Ткачова і А. Пысіна. М. Ткачоў расказаў удзельнікам веча аб сучасным стане беларускай літаратуры, аб працы пісьменнікаў Беларусі над новымі творами, аб тым, які ўздым прымаюць яны ва ўсёнараднай барацьбе за жыццёвае і творчае будучыню свайго народа.

Увечар прынялі ўздым членаў літаратурнага аб'яднання пры раённай газеце «Мірыны сцяг» і чытачы раённай бібліятэкі.

Чытачы аб кнігах

Дзеціам будзе цікава

Творы М. Ваданосава для дзяцей часта з'яўляюцца ў нашым друку. Думка ў такім выпадку, паводле выразу В. Баліскага, «не выговарываецца», а ўздзейнічае на чытача непаўнамерна. Так, глаўная думка твора — вынік логічнага развіцця вобразаў, які не павінен быць надуманым і штучным.

Аголеная тэндэнцыянасці, ілюстрацыйнасці ім не сустраецца і ў такіх апавяданнях, як «Мамчыны сыноў» і «Мядзведзь». Апавяданні ж «Антосева вада», «Хутка летзе» напісаны значна слабе. Пісьменнік у іх не здолеў удаля пабудаванне сюжэта, стварыць яркі характары.

Але можна смела сказаць, што М. Ваданосаву варты прывесці над дзіцячымі тэмамі. Для гэтага ў яго ёсць дадатны веданне дзіцячай псіхалогіі, адчуванне мовы, умненне вырашчы тэму па-свойму. Напрыклад, апавяданне «Мядзведзь» багата псіхалогічнымі дэталімі, добра вылісанымі бытавымі малюнкамі (сваі, калі Рыгор даганяе вучня і дае яму 10 пстрычак — на колькасці літар у слоўце «мядзведзь», ды яшчэ з кропкай, бо мянушка яму гэту далі за вялікую фізічную сілу; або прасьба Каші, каб Рыгор гуляў у снежкі на паўсім).

Не ўдалася аўтару, як ужо было сказана, апавяданні «Хутка летзе» і «Антосева вада». Апошняе заганта расцягнутае, героі шмат топушча на месцы, выдуць банальныя размовы (напрыклад, дыялаг паміж Васільком і Андрэйкам — іці ім у вёску ці не іці іці). Збелілена ў некаторых апавяданнях і партытуны характарыстыкі. Героі М. Ваданоса часта паляляюцца толькі на кірпачы і чорнавалосых. Уражанне атрымліваецца не ў карысць аўтара.

Наогул ж, кніжка М. Ваданосава добрая. Маленкім чытачом яна будзе сустрача з цікавасцю.

Б. ЗУБКОўСКІ.

Росквіт музычнага мастацтва

За апошні час румынска музыка ўбагацілася новымі цікавымі творами, прысвечанымі сучаснаму сацыялістычнаму будаўніцтву, а таксама творами, якія адлюстравваюць старонкі гістарычнай барацьбы румынаў за сваё вызваленне.

Выдатныя румынскія кампазітары М. Андрэю, Г. Рыгоры, С. Драгой, М. Сакоў і інш. стварылі песні, якія расказваюць аб народным свяце, аб новым жыцці, працы, аб румына-савецкай дружбе, Рабочай партыі. Сярод іх вылучаюцца «23 жніўня» М. Андрэю і Х. Жэра, песня працоўных бригад румынскай моладзі «Хэй, руп!» М. Вэскан. Значную цікавасць маюць песні аб калектывнай гаспадарцы, напрыклад, «Колас шпаніі» і «Песня з гармонікам» Р. Драчана, «Жыно» І. Касіан, «Трактарыст» І. Кірскю. У сваіх песнях, як і ў іншых творах, румынскія кампазітары выкарыстоўвалі класічныя народныя жанры (баллады, дойны і інш.), творча перапрацаваўшы інтанцыяны, лады і гарманічныя асаблівасці народных песень і танцаў. На музычную мову некаторых песень, асабліва на маршавага, урачыстага складу, значны ўплыў зрабілі савецкія масавыя песні.

Кантата араторыя — новы жанр у музыцы Румыніі. Як вядома, румынская народная песня аднагалосная. Часцей за ўсё песня выконвалася сольна або ва ўнісон. Толькі некаторыя былі двухгалоснымі. Такім чынам, у румынскай музычнай культуры амаль адсутнічала традыцыя многагалосных спеваў. Вопыт савецкіх кампазітараў дапамог румынскім кампазітарам у стварэнні араторыі і кантаты.

Тэма герайчын рэвалюцыйнай барацьбы — глаўная ў творах гэтых жанраў. Кантата «Георге Дожа» К. Палад, араторыя «Тудор Уладзімерскі» Г. Думітрэску раскрываюць вобразы народных герояў, барацьбы іх за нацыянальную незалежнасць. Гэтыя творы адначасна на творчым аглядзе ў Бухарэсце ў 1951 г. і атрымалі высокую ацэнку грамадскіх. Румынскаму рэвалюцыйнаму Іліе Пентыліе прысвечана кантата А. Віеру «Дрвад Іліе Пентыліе». Шы-

рока вядома, за межамі Румыніі пама для сімфанічнага аркестра і саліста «Мачі» М. Сакоў. Аб барацьбе за новага чалавека, за новы светлагі разказваюць у ёй кампазітар і аўтар тэксту М. Бануш. Многа яркіх, цікавых старонак і паземнасці ў кантатах Х. Жэра, у поўнай маладога задору і цёпых паучыцельных кантатах «Песні маладосці і каханьня» З. Аладара.

Тэма барацьбы за мір застаецца актуальнай ва ўсіх галінах румынскай культуры. У музыцы яна знайшла самае яркае ўвасабленне ў песнях, кантатах і араторыях. Цікава назваць румынскага кампазітара, які не закрануў гэту тэму ў творчасці.

Такаса, як араторыя і кантата, опера ў мінутым не была характэрнай для румынскай музычнай жанрам. Музычны тэатр Румыніі ў мінутым развіваўся, глаўным чынам, як тэатр оперы. У стварэнні за апошнія пяцінаццаці год операх Г. Думітрэску, П. Канстанцінеску, А. Мендэльсона, выкарыстаны, глаўным чынам, гістарычныя сюжеты. Ілпер румынскія кампазітары плённа працуюць над стварэннем оперы пра чалавека-будуніка сацыялізма, аб геройскіх сённяшніх дэях.

У аперзе кампазітары Румыніі адзольні ўвасабляць вобразы сучаснай рэчаіснасці. Прыкладам можа быць аперача І. Кіркулеску «Не было больш цудоўнага вяселля», якая атрымала ў 1952 г. Дзяржаўную прэмію.

Валетнае мастацтва Румыніі, якое не мела моцных традыцый у мінутым, знаходзіцца на шляху да свайго фарміравання. Моцная аснова ў гэтым — створаная казачныя, фантастычныя балеты, напрыклад «Белыя араў», «Келін» А. Мендэльсона, а таксама балеты на гісторыка-партытуны і бытавую тэматыку — «Душы адважных» Х. Жэра, «На кірмашы» М. Жэра.

Фарміраванне нацыянальнага музычнага мастацтва ў Румыніі практычна адбываецца з антынароднымі ўплывамі. Выступаюць за дасупнасці, дэмакратычнасць музычных сродкаў, за стварэнне рэалістычных,

сапраўдны народных твораў, перадавыя румынскія кампазітары імкнучыся набыць музыку да жыцця на зямлі. Асабліва напружана праходзіла барацьба ў галіне сімфанічнай музыкі. Імкнучыся да навіных сродкаў, асацыяцый, некаторыя кампазітары адыходзілі ад сучаснасці і падпадалі пад уплыў фармілізма.

Румынская рабочая партыя правяла вялікую работу сярод творчай інтэлігенцыі краіны. У выніку многіх кампазітары адолелі выпрабні свае памылкі і ілпер паспяхова працуюць да нашага дня.

У Румыніі свабодна развіваюцца ўсе жанры сімфанічнай і камерна-інструментальнай музыкі. Разам з тым трэба вылучыць праграмыныя сімфанічныя і камерна-інструментальныя творы, таму што невялікая і важная з'ява ў барацьбе за дэмакратызацыю музычнага мастацтва.

У гэтых адносінах румынскія музыка вылучаюцца вялікай колькасцю праграмыныя сімфанічных твораў. Гэта «Абал Дафтані», сімфанічная паэма паміж Нікаса Белаяніса, сімфонія «Рэканструкцыя» і «Сімфонія міру» А. Мендэльсона, сімфанічная сюіта «Народнае свята» і «Баллада пра чатырох шахцёраў» С. Драгога, сюіта «Летні дзень у калгасе» З. Ванча, сюіта «Заходныя горы» М. Негра.

Жыццё стаяць перад творчымі работнікамі самай разнастайнай задачы. Таму румынскія кампазітары, ствараючы асабліва важныя ў сучасным момант праграмыныя творы, клопацца і аб развіцці непраграмыныя сімфанічнай і камерна-інструментальнай музыкі. Наогул у Румыніі за апошнія гады створана многа рэалістычных сімфанічных твораў. Добра стымул у развіцці камерна-інструментальнай музыкі — росквіт выкаўнаўчага мастацтва ў Румынскай Народнай Рэспубліцы, аб чым сведчаць міжнародныя конкурсы і фестывалі, якія вылучылі новых майстроў выкаўнаўчага мастацтва.

Нават самы кароткі пералік найбольш удалых твораў сведчыць аб моцным уздыме, які наглытаецца ў румынскай музычнай культуры.

Т. ДУБКОВА.

Кузьма Чорны на румынскім мове

Сёлета ў Бухарэсце выданы зборнік твораў Кузьмы Чорнага «Вяселле сэрца». У кнізе змешчана апавяданне «Вясня», перакладзена на румынскую мову Ал. Штэфэску-Медэя і Г. Вокунеску, апавяданні «Вясня» і «Заўтрашні дзень» у перакладзе А. Габрылеску і І. Андрэску. Прадмова да зборніка аб жыцці і творчасці Кузьмы Чорнага напісалі І. Влад і М. Рот.

Каталог твораў і рэпрадукцый

Беларускае дзяржаўнае выдавецтва да Дзён румынскай культуры ў БССР выпусціла каталог «Выстаўка выяўленага мастацтва Румынскай Народнай Рэспублікі». У ім змешчаны кароткія даведкі аб мастаках, скульптарах, графіках, надрукаваны рэпрадукцыі лепшых твораў.

Ваў быліныя апас, што «беларускі апас развіваецца ў цеснай узаемазвязанай з апасам іншых славянскіх народаў, асабліва рускіх і украінцаў» («Ад радзкіны», стар. 3).

У раздзеле зборніка «Героіка-эпічныя творы» ўключана значная колькасць народных казак аб волатах і асілах, а таксама некалькі былін і песень былінага складу. Герой готых казак — проты чалавек, выхадзец з народа, магутны і непераможны — увасабляе ў сабе мову і сілу народа. Гэта вобраз барацьбы за пшчасце народа, які заўсёды перамагае варожыя народы сілы, вызваляе пакрыўджаных і заняволеных людзей.

Выключна вялікая пазнавальная каштоўнасць гістарычных і рэкурцыі песень, а таксама падаўняў, змешчаных у зборніку. Гэтыя творы даюць матэрыял гісторыку, які вылучае барацьбу беларускага народа супраць імпэрыянах захопнікаў і становіцца яго ў часы прыгноў.

Нельга не адзначыць таго станоўчага факта, што ў кнізе ёсць грунтоўны навуковы каментарый (складаў К. Кабанікаў і М. Грыблат) да ўсіх змешчаных у ёй твораў. Тут звартаецца ўвага чытача на варьянты таго або іншага беларускага твора як у беларускім, так і ў рускім, а таксама ўкраінскім фальклоры, падрабязна абгрунтоўваюцца сувязь твораў з быліным апасам і г. д.

Зборнік «Беларускі апас» а боку свайго асноўнага матэрыялу, бяспрычпа, з радасцю будзе прыняты ўсім, хто цікавіцца беларускім фальклорам. Але як толькі чытач пазнаёміцца з вялікім (амаль на 50 старонак) уступным артыкулам С. Васіленка, то адразу адчуе, што кніга значна выйграла б, каб гэта артыкула аўсім не было.

Перш-на-перш аб тэрміналогіі, якой увесь час карыстаецца С. Васіленка і складальнікі каментарыяў. Увесь час побач з адзначэннямі «беларускі апас», «багатырскія казкі» і «герайчын апас», «герайчын казкі».

Б. ФІРШТЭЙН.

Кузьма Чорны на румынскім мове

Сёлета ў Бухарэсце выданы зборнік твораў Кузьмы Чорнага «Вяселле сэрца». У кнізе змешчана апавяданне «Вясня», перакладзена на румынскую мову Ал. Штэфэску-Медэя і Г. Вокунеску, апавяданні «Вясня» і «Заўтрашні дзень» у перакладзе А. Габрылеску і І. Андрэску. Прадмова да зборніка аб жыцці і творчасці Кузьмы Чорнага напісалі І. Влад і М. Рот.

Каталог твораў і рэпрадукцый

Беларускае дзяржаўнае выдавецтва да Дзён румынскай культуры ў БССР выпусціла каталог «Выстаўка выяўленага мастацтва Румынскай Народнай Рэспублікі». У ім змешчаны кароткія даведкі аб мастаках, скульптарах, графіках, надрукаваны рэпрадукцыі лепшых твораў.

Карціна румынскага мастака Максі Макс Германа «Багадце нашых воль». Рэпрадукцыя В. Лупейкі. (БЕЛТА).

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

